

2662

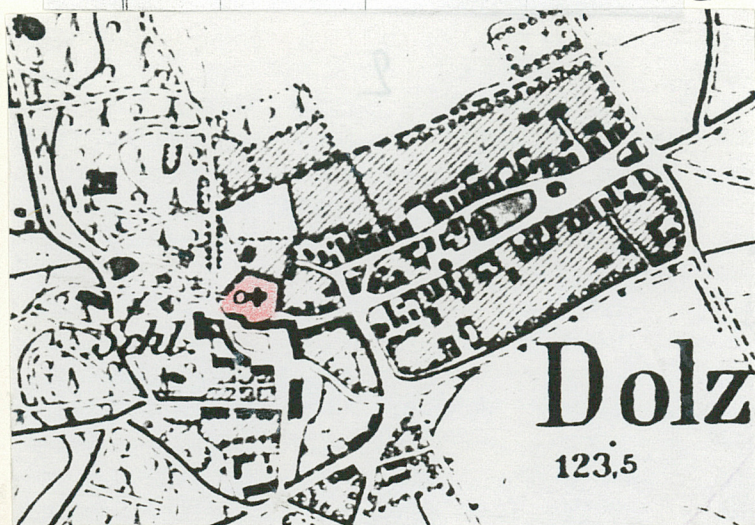
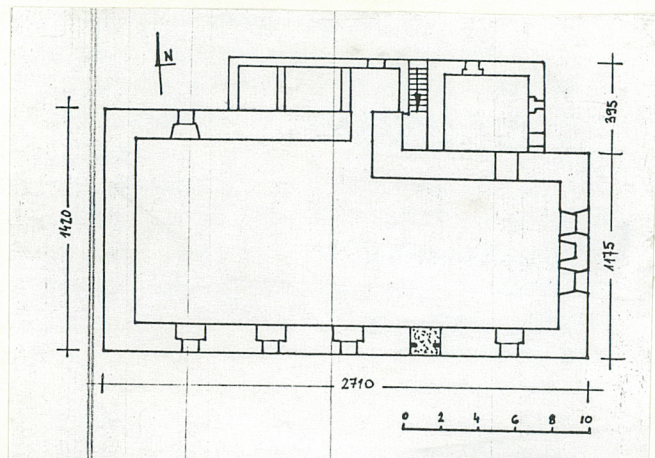
1. Obiekt EWANGELICKI
KOŚCIÓŁ FIL. P.W. WNEBOWZIĘCIA NMP

2. Czas powstania
XIV, XVIII w.

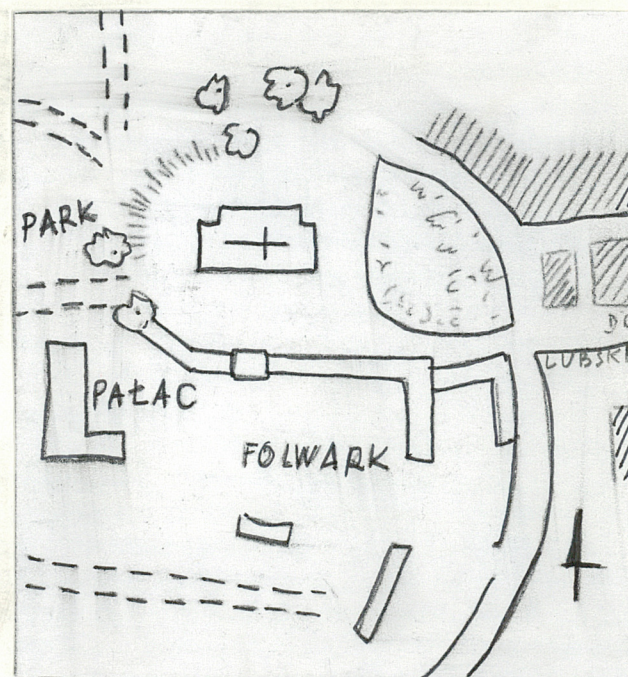
3. Miejscowość Dłużek

Nr hipoteczny.....

11. Zdjęcia, plan sytuacyjny, rzuty

Autor zdjęć
data wykonania
miejsce przechowywania negatywów

4. Adres

Dłużek

nr hipoteczny.....

5. Przynależność administracyjna

Województwo...zielonogórskie.....

Gmina.....Lubsko.....

mw. ZARSKA

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Colczy (1375), Dolczius (1471), Dolzig

7. Przynależność administracyjna Przed 1 IV 1975 r.

Województwo.. zielonogórskie.....

Powiat.....Lubsko...ZARY.....

8. Właściciel i jego adres

Parafia rzym.- kat. w Lubsku

9. Użytkownik i jego adres

Gmina wyznaniowa rzym.- kat. w Dłużk

10. Rejestr zabytków

Nr....2609..... data ..... 3.08. 1977 r....
Nr....2703.....

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu

Łużycka wieś Dłużek powstała zapewne w XIII wieku. Wzmiankowana w źródłach z 1292 roku. W latach 1375-1614 była w lennym posiadaniu rodu v. Kalkrenthow, następnie Bibersteinów, Dallwitz (od 1684 roku), Thelau (od 1803 roku) i książąt Szlezwiku- Holsztyna. W pałacu w Dłużku urodziła się Augusta Wiktorja (1858), późniejsza żona ostatniego cesarza Niemiec Fryderyka Wilhelma. Gotycki kościół z kamienia powstał w XIV wieku. Od czasu reformacji, aż do 1945 roku pozostawał w rękach protestantów. W 1664 roku nad zachodnią partią nawy wzniesiono wieżę, wspartą na drewnianych słupach. Wieża była zapewne również konstrukcji drewnianej bądź szachulcowej. W 1771 roku jej miejsce zajęła wieża murowana, wsparta na dwu potężnych filarach. W 1752 roku zawaliły się wschodnia i południowa ściana prezbiterium. Przy odbudowie ścianę prezbiterium przesunięto, wznosząc ją na przedłużeniu ściany nawy. Równocześnie przekształcono gotyckie otwory okienne całego kościoła, powiększając je i nadając kształt prostokątny z odcinkowym zamknięciem u góry. W 1854 roku przeprowadzona została renowacja wnętrza i powiększenie kościoła o piętrową dobudówkę od północy, która na zewnątrz połączona została architektonicznie ze straszą zakrystią (XVII w.), podwyższoną o drugą kondygnację. Kościół otrzymał wtedy nowe klasycystyczne wyposażenie, a stare trafiło do galerii pałacowej, wywiezione przed 1945 rokiem. Obiekt ma znamiona klasycystyczne.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Wieś Dłużek, położona 3 km a południowy zachód od Lubska ma układ owalnicowy. Na południowo zachodnim krańcu wsi położony jest pałac z rozległym parkiem, a na obrzeżu parku usytuowany jest kościół. Murowany z kamienia i cegły, otynkowany. Gładkie tynki wapienne pokryte warstwą cementowego narzutu. Wnętrza nakryte płaskimi stropami drewnianymi z podsufitką. Wieżba dachowa drewniana, wiązana kołkami, konstrukcji wieszarowej z pochyłymi stolcami i mieczami. Dach kryty dachówką karpiówką, kładzioną w koronkę, hełm wieży blachą miedzianą. Posadzki ceramiczne (nowe), pod ławkami i na emporach podłoga z desek, w zakrystii i pomieszczeniu magazynowym posadzka ceramiczna (stara). Schody z zewnątrz do łoży kolatorskiej murowane z cegły, jednobiegowe, z nawy na emporę drewniane, zabiegowe, na wieżę jednobiegowe. Wszystkie drzwi drewniane. Od strony południowej do wnętrza kościoła dwoje drzwi podwójnych, dwuskrzydłowych, na zawiasach czopowych. Zewnętrzne klepkowe, wewnętrzne płycinowe, przeszklone. Z zewnątrz do zakrystii drzwi jednoskrzydłowe z szerokich desek i klepek, z kutym zamkiem (XVIII w.), na zawiasach pasowych. Drzwi zewnętrzne do łoży kolatorskiej i magazynku jednoskrzydłowe, klepkowe, a zawiasach pasowych, ozdobnych, z nowszymi zamkami skrzynkowymi. Drzwi wewnętrzne do zakrystii jednoskrzydłowe, płycinowe, przeszklone, a zawiasach czopowych. Plan kościoła tworzą dwa przyległe krótszymi bokami prostokąty, z których wschodni jest węższy. Południowe krawędzie prostokątów tworzą jedną linię. Od strony północnej przylegają prostokątne w rzucie przybudówki: zakrystia, pomieszczenie ze schodami do łoży kolatorskiej, przedsionek, pomieszczenie magazynowe. Okna drewniane, wielokwaterowe. Bryła kościoła wieloczęłkowa. Korpus nakryty wysokim dachem trzyspadowym z czworoboczną wieżą, osadzoną w zachodnim skraju kalenicy. Wieża zwieńczona czworobocznym hełmem z latarnią. Północne dobudówki tworzą zblokowany, piętrowy aneks nakryty dachem pulpitowym, zespolonym z połącią dachową korpusu. W otoczeniu kościoła od strony południowo- zachodniej usytuowany jest pałac, oddzielony od placu kościelnego neogotyckim murem z piętrowym budynkiem bramnym. Od strony zachodniej plac kościelny kończy się skarpowym spadkiem. Dalej rozciąga się dworski park. Elewacja południowa pięcioksiowa o symetrycznie rozmieszczonych wysokich otworach okiennych, zamkniętych łukiem odcinkowym. Na pierwszej i czwartej osi, licząc od zachodu, okna niższe, a pod nimi prostokątne otwory drzwiowe. Elewacja wschodnia dwuosiowa o identycznych oknach. W części należącej do zakrystii prostokątny otwór drzwiowy (od południa) i prostokątne okienko, a w drugiej kondygnacji również prostokątne okno. Elewacja północna ma jedno okno w ścianie korpusu oraz pięć prostokątnych okien (w drugiej kondygnacji) w segmencie dobudówek. Pod drugim i trzecim oknem (licząc od wschodu) znajdują się prostokątne otwory wejściowe. Elewacja zachodnia (z przyporami na obrzeżach), ze szczytem przechodzącym w płaszczyznę wieży, ożywioną dwoma zamkniętymi półkoliście otworami okiennymi na osi środkowej. Układ wnętrza salowy. Wnętrze, nakryte płaskim stropem, oświetlone ośmioma szeroko rozglifionymi oknami, w szerszej, zachodniej części, obiegają emporę, wsparte na czworobocznych słupach. W linii empory organowej występują dwa szerokie filary, wspierające mury wieży. Zawężona od strony północnej wschodnia część wnętrza jest o jeden stopień podwyższona. Oświetlenie dają cztery duże okna, po dwa od południa i wschodu. W oknie południowym witraż z wyobrażeniami anioła, baranka, głowy Chrystusa w ciernistej koronie i wizerunku głowy kobiety z napisem: Frau v. Vielmetter. Witraż sygnowany: Emil Wachs, Charlottenburg 1922. Przestrzeń między oknami od wschodu wypełnia klasycystyczny ołtarz. W ścianie północnej ostrołukowy portal, prowadzący do zakrystii, a w poziomie drugiej kondygnacji nadwieszona pełna, drewniana balustrada łoży kolatorskiej. Balustrada o zaokrąglonych narożach, z parapetem zdobionym płycinami. Arkada łoży przesłonięta szkłem gomułkowym, podzielona na kwatery kolumnkami i listwami. Instalacje: elektryczna, odgromowa.

14. Kubatura ok. 6000 m ³	15. Powierzchnia użytkowa ok. 380 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne sakralne	17. Użytkowanie obecne sakralne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja. Pod koniec lat pięćdziesiątych XX w. przekształcono ołtarz w duchu obrządku katolickiego (usunięto część ambonową). W 1967 roku przełożono pokrycie dachowe i wymieniono blacharkę dachową. W latach siedemdziesiątych odnowiono elewacje dając cienką warstwę cementową z narzutu. W czasach nowszych wymieniono posadzkę ceglaną na nową z ceramicznej kostki. W 1998 roku przeprowadzono remont hełmu wieży.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Wnętrze kościoła utrzymane w stanie zadowalającym. Tynki zewnętrzne poważnie zniszczone, w partiach dolnych zawilgocone, w znacznym stopniu odspojone od podłoża. Podłogi empor i poddasza znacznie uszkodzone zerowaniem kołatka, miejscami ciągle czynnego.	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie. Pilnego remontu wymagają elewacje. Należy usunąć cementowy narzut i przywrócić tynki wapienne, zacierane na gładko, także narożne bonie. Technologię prac i kolorystykę uzgodnić ze służbą konserwatorską. Wyeksponować widoczny obecnie śladowo zarys zamurowanego gotyckiego portalu w elewacji południowej. W zakrystii usunąć podbicie stropu z płyty pilśniowej.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

22. Bibliografia

W. E. Kubach (red.), Die Kunstdenkmäler des Kreises Soran und der Stadt Forst, Berlin 1939, s. 65- 67

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

Fotografie w książce „Kunstdenkmäler...”op.cit.,ryc.51,215,649;
Tamże rzut przyziemia;
Fotografie na karcie zielonej, 1966.

24. Uwagi różne

25. Wypełnił

tekst St. Kowalski, S. Dąbrowski, wrzesień 1998
plany D. Gierasimczuk, wrzesień 1998
zdjęcia D.Gierasimczuk, wrzesień 1998

26. Sprawdził

1. Miejscowość...Dłużek.....
2. Gmina .....Lubsko.....
3. Województwo.....zielonogórskie.....

4. Obiekt (nazwa jak w karcie)

Kościół fil. p.w. Wniebowzięcia NMP

5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)

fotografie i plany

4.

5.

Wkładkę założył: .....St. Kowalski, wrzesień 1998 r.....
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: .....PSOZ w Zielonej Górze.....

6.

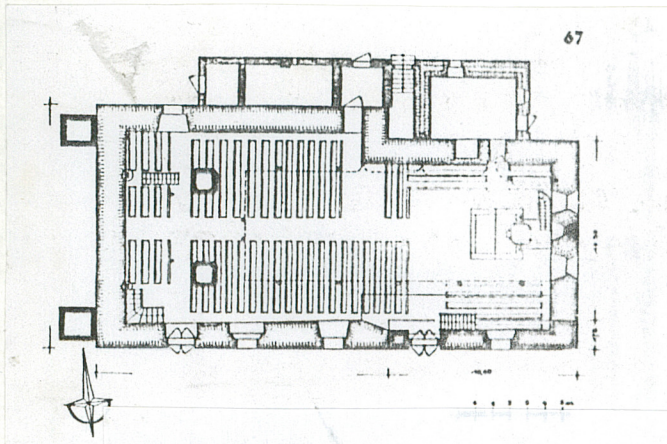
7.

8.

9.

10.

11.

12.

1. Rzut przyziemia
2. Plan orientacyjny
3. Plan sytuacyjny
4. Widok kościoła od strony poł-wsch.
5. Elewacja wschodnia i północna
6. Wnętrze kościoła, część wschodnia
7. Wejście do zakrystii i łóża kolatorska
8. Wejście do zakrystii
9. Zamek w drzwiach zewnętrznych do zakrystii
10. Rzut przyziemia rys. z 1939 r.
11. Widok kościoła od poł-wsch. fot. z 1966 r.
12. Widok kościoła od strony poł-wsch, fot. z 1992 r.